

Side 7.

Men da blir det ikke mening i det som sies om at han 'gikk bort og forkynte' etter at han var levendegjort.

Mest sannsynlig er det nok at det skal forstås som hans levendegjørelse etter at soningsdøden var fullbrakt, det vil si at det første trinnet i hans opphøyelse var at han kunngjorde sin seier i dødsriket, jfr. Kol. 2, 15.

Om dåpen, v. 21, understrekes to momenter:

(1) Den er et nådemiddel (et middel som frelser, jfr. Apg. 2, 38; Rom. 6,3f; Tit. 3,5.

(2) Det er ikke tale om en seremoniell, ytre renselse, jfr. Hebr. 9,13f, som skulle være virksom uansett om en lever i troen eller ikke. Nådemidlet forventer et tilsvarende i tro på Guds løfte, slik at samvittigheten blir renses, jfr. Mark 16,16.”

I ånden gikk Jesus altså bort og preket for åndene som var i varetekt, v. 19f. Disse hadde før vært gjenstridige, i Noahs dager, mens arken ble bygget. Vi husker at noen få sjeler ble frelst ved vann, faktisk bare åtte. Da hadde Gud vært langmodig mot folket, slik han alltid er.

Så bruker Peter vannet som bilde på dåpens vann og sier at det hører med til frelsen. Han sier at det ikke er avleggelse av kjødets urenheter, som når man vasker legemet, men en god samvittighetspakt med Gud ved Jesu Kristi oppstandelse, v. 21f. Han går likevel ikke grundig inn i dette og sier hvorledes vannet frelser i dåpen. Han stanser bare ved Jesu historie og sier at han fór opp til himmelen og er nå ved Guds høyre hånd, der engler og makter og krefter er ham underlagt.

Her viser jeg videre særlig til fortolkningene av Tr. Bjerkrheim i Bibelverket og prof. Sigurd Odland i sin kommentarserie.

Første Peters brev. Kapitel III. Vers 12-22.

Af Nils Dybdal-Holthe

Side 1.

Vers 12: *"For Herrens øyne er over de rettferdige, og hans ører vendt til deres bønn; men Herrens åsyn er over dem som gjør ondt."*

"Herrens øyne er over" dem betyr at han ser med velvilje på de troende. De er hans folk fordi de tror på ham. Han har selv "gjort" dem rettferdige og født dem på nytt (kap. 1,3). Derfor vil han også høre deres bønn. Han har jo selv bedt oss om å be. Vi står i et nært forhold til den Allmektige Gud, som far og barn.

Det er motsatt med de gudløse. Herrens åsyn er over dem. Ordbruken er svært lik, men sammenhengen viser to motsatte holdninger av Herren. For begge gjelder det at Han følger med oss alle og ser våre veier. Han behandler og dømmer oss etter det.

Vi merker at Gud ikke hører de som gjør det onde. Her er ikke tenkt på enkelte fall i synd som vi kan vende oss fra. Her taler han om mennesker som lever i og praktiserer synden. Ingen ting er skjult for hans øyne.

Gjennom hele Bibelen går denne todelingen av mennesker. Det handler om den smale og breie vei, Mat. 7,13-14; om å bygge på fjell eller på sandgrunn, Mat. 7,24ff; om å leve etter Guds ord eller ikke, Salme 1; og om hvordan vi stiller oss til ordet om korset, 1. Kor. 1,18. Vi er alle på en av disse to veiene.

Vers 13-16: *"Og hvem er det som kan gjøre dere ondt såfremt dere legger vinn på det gode? Men om dere enn skulle lide for rettferdighets skyld, er dere salige. Men frykt ikke for dem og forferdes ikke; men hellige Kristus som Herre i deres hjerter,*

Side 6.

Her er altså to lese måter: *oss* eller *dere*. I det ene tilfellet tar apostelen seg selv med, og i det andre tenker han bare på leserne. Det har ellers liten betydning. Kristus led for alle, her er det bare spørsmål om adressaten.

Jesus døde som menneske, led døden i kjødet, men stod opp fra de døde (levendegjort i eller ved Ånden). Jesu legeme stod opp igjen i en herliggjort skikkelse og forent med hans ånd.

Nå kommer noen vanskelige vers som noen fortolkere bruker mye plass på. Vi kan ikke gjøre det her, men si litt om saken og så vise til litteratur som behandler det grundig.

Her vil jeg sitere det Guttorm Raen skriver i Ettbindskommentaren, Lunde 1987.

Det er kort og konsist:

"Det som er vanskeligst å tolke er det som sies om at Kristus i ånden 'gikk bort og forkynte for åndene som var i fangeskap', v. 19.

Noen har ment at det dreier seg om evangelium-forkynnelse, og at det er mulighet for omvendelse etter døden.

Men det stemmer ikke, for det er bestemt tale om noen som har hørt Guds ord og fått anledning til å vende om under sitt jordeliv, v. 20. (Åndene er det mest naturlig må forstå som avdøde mennesker, ikke engler, jfr. Hebr. 12 23. 'Forkynne' kan gjelde både evangelium og lov. Gal. 2,2; Apg. 15,21.)

Andre tolker Ånden i v. 18 som Den Hellige Ånd, og mener det betyr at Kristus talte med Ånden på Noahs tid.

Side 2.

og vær alltid rede til å forsvare dere for enhver som krever dere til regnskap for det håp som bor i dere, dog med saktmodighet og frykt, idet dere har en god samvittighet, for at de som laster deres gode ferd i Kristus, må bli til skamme i det som de baktaler dere for som ugjerningsmenn. ”

Den samme tanken fortsetter i grunnen her: Hvis Guds øye følger oss, hvem kan da gjøre oss virkelig ondt? Etter sammenhengen betyr ”*ondt*” her forfølgelse og motstand. Og svaret er et kraftig nei. I det lange løp kan verden ikke gjøre oss noe.

Likevel vet vi at mange må lide for Jesu skyld, det viser Kirkehistorien oss – både i den første martyrtid og ulike steder senere. Når det skjer, er vi salige, Det avgjørende for vår frelse er ikke de ytre kår. Det er troen på Jesus som frelser.

Derfor behøver vi ikke å frykte for motstanderen på den måten. Jesus holder sine fast gjennom alt. Legemet må tåle mye i forfølgelsestider og motgang, og sinn og tanke kan fylles av tvil og spørsmål. Men verden kan ikke røre vår tro og frelse. Den står på en sikker grunn. Vi skal bare holde oss til Kristus, la ham regjere i våre hjerter.

Etter sammenhengen må det være betydningen av denne setningen her: Hellige Kristus som Herre i deres hjerter. I vanskelige tider er det aller viktigste å holde seg til ham.

Da kan vi også forsvare oss rett. Da behøver vi ikke å vise fram vårt eget liv. Folk vil alltid finne feil ved det. Vi kan peke på Kristus som vår herre. Verden vil ikke godta det regnskapet, men det er vårt forsvar og vår grunn for himmelhåpet.

Side 5.

Det andre vi må understreke er *sammenhengen* ordet står i. Peter har talt om de kristnes lidelse etter en formaningsdel. De led ikke forgjeves, det var ”*bedre*” å lide som rettferdig enn som urettferdig (v. 17). Dette stadfester han så i v. 18 ved å vise til Kristus: Han led en gang. Bengel sier om dette verset: ”*Det er bedre for oss å lide en gang med Kristus enn for evig å være uten ham.*”

Jesu lidelse var en *engangshandling*. I Hebr. står denne sannhet i forhold til og i motsetning til de mange offer i den gamle pakt, Hebr. 7,27; 9,28; 10,10. Sammenhengen i 1. Peters brev taler om en annen side der som vist ovenfor. Likevel står sannheten fast at Kristus døde en gang og det skal ikke skje igjen. Dermed er syndens straff tatt for alltid.

Den rettferdige (Kristus) led *for urettferdige* (syndere). Dette et ordspill både på gresk og norsk: en rettferdig for urettferdige. Her står den ene i kontrast til ”de urettferdige” som må bety alle mennesker i hele verden til alle tider, ettersom intet menneske er rettferdig. Dermed er forsoningens universalitet nevnt.

Kristus led for alle. Hans forløser-og frelsergjerning gjelder alle mennesker. ”De urettferdige” er et talende uttrykk om menneskene. De er syndere i den forstand at de ikke eier rettferdighet og heller ikke gjør rettferdighet.

Hensikten var å føre oss fram for Gud. Det viser at Peter tar seg selv med både blant de som var urettferdige og de som ble ført fram til Gud.

Her er litt ulike oversettelser. I NO-30 og NB-88 står det slik vi har skrevet her: *for å føre oss fram* til Gud. NO-78 har derimot: *for å føre dere fram*.

Side 3.

Men det skal skje med ”*saktmodighet og frykt*”. Et ydmykt og stille sinn når mye lenger her enn overlegent skryt og høylydt snakk om kristendom. Også i en slik stund står vi for Gud og hans øyne følger oss. Derfor skal vi tale med en viss frykt for å kunne skade Guds rike og skyve folk enda lenger fra oss og kristendom. Noen av oss må kanskje kjempe en indre kamp her mot naturen og kjødet.

Gjennom alt gjelder det å ha en god samvittighet, v. 16. Det kan vi ikke ha om vi lar kjødet rå i slike stunder. Noen vil tale ondt om oss og kanskje forvrengte det gode vi har gjort og bare peke på svakheter og feil. ”*Deres gode ferd i Kristus*” er uttrykk for kristenlivet og ikke moralsk fullkommenhet.

Når vi også ytre sett lever et så godt liv som vi kan, vil verden måtte skamme seg. Til slutt må de se at de tar feil når de baktaler oss for som ugjerningsmenn. De vil nok ikke erkjenne det offentlig så lett. Men her gjelder det først og fremst deres eget tankeliv og erkjennelse.

Vers 17: ”*For det er bedre, om så er Guds vilje, å lide når en gjør godt, enn når en gjør ondt.*”

Noen ganger er det Guds vilje at de troende må li for hans skyld. Her gjelder ”Guds tillatelige vilje”, det er ikke Han som sender den. Men han bruker noen ganger det onde for å prøve oss og dermed styrke oss i livskampen. Her taler han om å lide for Jesu skyld, når vi gjør det gode. Da er lidelsen gagnlig.

Hvis vi får kritikk når vi synder og gjør noe galt, fortjener vi reaksjon og motsigelse. Og det ydmyker oss. Vi føler oss skyldige og må bære følgen av det. I slike stunder skal vi ikke prøve å rettferdiggjøre oss selv, men erkjenne åpent og sant: Jeg gjorde feil, vil du unnskyld meg!

Side 4.

Kristus led for synder.

Vers 18-22: ” *For også Kristus led en gang for synder, en rettferdig for urettferdige, for å føre oss frem til Gud, han som led døden i kjødet, men blev levendegjort i ånden, og i denne gikk han og bort og preket for åndene som var i varetekt, de som for dum hadde vært gjenstridige, den gang da Guds langmodighet ventet i Noahs dager, mens arken blev bygget, i hvilken noen få - åtte sjeler - blev frelst ved vann, det som også nå frelser oss i sitt motbillede, dåpen, som ikke er avleggelse av kjødets urenheter, men en god samvittighets pakt med Gud ved Jesu Kristi oppstandelse, han som er faret opp til himmelen og er ved Guds høyre hånd, hvor engler og makter og krefter er ham underlagt.*”

I kap. 3 møter vi også et viktig vers med flere deler av forsoningslæren: ”*For Kristus selv led døden for syndenes skyld, en gang for alle. Den rettferdige led for urettferdige for å føre dere fram til Gud. Han døde legemlig, men ved Ånden ble han gjort levende...*” (v. 18).

Det første vi skal merke oss her er at uttrykket ”*led døden*”. NO-78 har trolig forsøkt å kombinere to lese måtene ved å oversette: *led døden*, mens NO-30 og NB-88 oversetter: *Kristus led*.

Innholdsmessig blir det likt: Kristus led og døde for synden. Det var hans oppgave og mål med inkarnasjonen.

”*Han døde altså ikke for sin egen sak, men utelukkende for andres, for å fri dem fra syndens skyld og makt og sette dem i evig frihet*” (T. Bjerkheim).